

**MUHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITI TSHA MATIRIKI**

**TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZEDZA
GIREIDI YA NTHA
(Bambiri la û ranga)
TSHIFHINGA: Awara 2
MARAGA: 80**

**KHETHEKANYO A
MBUDZISO 1**

- 1.1 Thoho yo teaho. (1)
- 1.2 Luvhilo lwahvo lwo vha lu lu hulu lu tshi farisa.
– Modoro wavho wo vha u tshi ri u fhira vhathu vha akhamala. (4)
- 1.3 Vho mu pfela vhutungu ngauri ndi mufumakadzi.
– Duvha lo vha li tshi kho kovhela. (4)
- 1.4 Tshitandani. (1)
- 1.5 U tshimbila vhe vhothe. (2)
- 1.6 Ndi litswotswi na u vha mbava. (2)
- 1.7 Muthu a si wa vhudi.
Vha na tshiambela.
A vha koni u livhuwa.
Vho-Ramuima vho ri u dzhena garatshini ene a ri o dzhaya. (2)
- 1.8 Vho vha vha tshi khou toda ndila ya tsitsa mufumakadzi we vha mu lifithi. (2)
- 1.9 Vho vha sa tsha takalela u tshimbila nae. (2)
- 1.10 Hayani. (1)
- 1.11 Dzhiela thohoni – U sa thogomela.
U tota tombo – U kovhela.
Lela muri gwalani – U dzhena ndilani.
Farelela zwitefu – U akhamala.
Vha tou phila – U vhuya vha amba.
U fhela rothe – U lovha. (6)
- 1.12 Luvhilo lwa vho luvhilo lwo kalulaho lwa modoro. (2)
- 1.13 Ee / hai (2)
Tikedzani (2)

1.14 O dowela
Ha na nyofho. (2)

1.15 U humbela lifithi duvha lo kovhela.
U amba nga ndila i si ya vhudi. (2)
[35]

KHETHEKANYO B MBUDZISO 2

2.1 SAMARI
Gumani u vhala gireidi ya vhufumimbili ngeno ene a na miñwaha ya fumbili raru. Khotsi awe a vha tsheaho o sala na mme awe vhane vho mu lema vhukuma. O no pandeliwa na u litsha zwikolo zwo fhambananaho. O guma o farelwa u vhulaya muthu a gwevhiwa miñwaha ya fumi. [10]

KHETHEKANYO C MBUDZISO 3

3.1 3.1.1 Honulula.
3.1.2 Fhahulula.
3.1.3 Futulula.
3.1.4 Lukulula.
3.1.5 Vhofhulula. (5)

3.2 Maidioma a tevhelaho e mafhungoni a pfalaho.

3.2.1 U bva mulomo.
Maemu o ri u fhumula a vhuya a bva mulomo.

3.2.2 U la mushumo.
Mpho o la mushumo nga mulandu wa gunwe.

3.2.3 U lilelwa nga tsimbi.
Masala o lilelwa nga tsimbi kha mafhungo a vhuhadzi vhunga e na miñwaha ya mahumi mana.

3.2.4 U dzhena fhasi.
Thidziambi nga hone vhugoswi o mbi di dzhena fhasi.

3.2.5 U tangana thoho.
Zwine Mutondi a ita maduvha aya zwi vhonga o tangana thoho. (5)

3.3

3.3.1 Zwithekisi
3.3.2 Vhothannga.
3.3.3 Lubwa.
3.3.4 Tshikamara.
3.3.5 Kugidi. (5)

- 3.4 Mabulafhethu.
- 3.4.1 Munango – Masindi o dzula munangoni.
- 3.4.2 Murahū – Maemu u dzula murahū ha thavha.
- 3.4.3 Hatshivhasa – Mpho u dzula Hatshivhasa.
- 3.4.4 Venda – Matevhutevhu u dzula Venda.
- 3.4.5 Fhasi – Mbevha yo dzhena fhasi ha mmbete. (5)
- 3.5
- 3.5.1 Kamara – Afrikaans – kamer.
- 3.5.2 Thekhisi – English – Taxi.
- 3.5.3 Silini – English – Ceiling. (6)
- 3.6 Pholisimi.
- 3.6.1 Mulomo wawe wo zwimba.
Mutukana uyu u na mulomo.
- 3.6.2 Thoho yawe i khouluma.
Musidzana wawe u na thoho. (4)
- 3.7
- 3.7.1 Ndi do pfa ndi khwine nga maanda.
- 3.7.2 Mutukana ula u do vha tshidahela.
- 3.7.3 Avhashoni u do thavha mpho nga lufhanga.
- 3.7.4 Bugu yanga i do xela.
- 3.7.5 Ndi nga do phasa. (5)

[30]

GUMOFULU: 80